

Лексична матриця англійськомовного твору “Гаррі Поттер” Дж. К. Роулінг

О. В. Марчук

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна
Corresponding author. E-mail: sarmanoksana@gmail.com

Paper received 11.07.18; Revised 15.07.18; Accepted for publication 19.07.18.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-176VI51-10>

Анотація. У статті проаналізовано лексико-семантичний склад тексту „Гаррі Поттер”, динаміку використання лексичних одиниць, задля побудови чарівного світу. Мета опису поєднання денотативного і конотативного компонентів ТПЛ “Добрий світ / Злий світ” – виявлення в лексичній семантиці цього мовного явища наших знань про організацію світу. Денотативна структура слугує основою для аналізу “добра/зла”, адже створює цілісну структурну модель, дозволяє говорити про ставлення автора до художнього твору, тоді як конотативна характеристика “добра/зла” відтворює ставлення автора до світу, який він зображає і стає доступним кожному читачеві.

Ключові слова: фентезі, текстпростір, денотація, конотація, добро, зло, оцінність, експресивність, емоційність.

Постановка проблеми. Фентезійний дискурс – це сукупність гетерогенних текстів, що є одним із способів бачення, осмислення і зображення світу, коли світ пізнається через перетворення на умовну реальність, яка, своєю чергою, є своєрідним відображенням цього світу. Книги про Гаррі Поттера Дж. К. Роулінг завоювали всесвітнє визнання і любов читачів, тому що цей твір побудований на архетипних символах і сюжетах. Головні персонажі “поттеріани” стикаються з епічними викликами (*miserable existence in the Muggle world, challenges through the Sorting Hat, instructions through Dumbledore's welcome, Harry Potter realizes his duty to sacrifice his own life*), подорожами (*quest, Harry Potter journey in mind, Harry's journey from childhood to adult, a travel while hiding from Voldemort*) та битвами (*main battle good vs evil, the battle of seven Potters, the battle of Hogwarts, duelling in the Ministry Atrium*) у вигаданому світі, якому надається велике значення. Лексичні номінанти художнього тексту фентезі, що утворюють лексико-семантичну систему твору, пов’язані відносинами тотожності, подібності, протилежності тощо. Суть лексичної системи фентезійного твору полягає в ієрархічних зв’язках і відносинах, з яких складаються мовні елементи і їх сукупності.

Гібридний світ фентезі розглядається як одночасна реалізація поняття “Добра” (Добрий світ) і поняття “Зла” (Злий світ). Об’єднавчою архісемою для обох цих понять є архісема “Світ”, відповідно виділяємо дві лексико-семантичні групи, які протиставляються одна одній за семантичною ознакою “позитивне/негативне” – “добро” і “зло” (*to kill, to torture, to scream, defender, innocent, admire, to send curse, darkness etc*).

За своїм змістом *добро* і *зло* являють собою дві сторони однієї медалі. Людина дізнається, що таке *зло*, оскільки має певне уявлення про *добро*: вона цінує добро, відчувши на власному досвіді, що таке *зло*. *Добро* і *зло* пов’язані тим, що взаємно заперечують одне одного, протилежність *добра* і *зла* абсолютна. В Оксфордському словнику зазначено, що негативний (*negative*) означає відсутність позитивних (*positive*) якостей та характеристик, а також позитивних засобів, що мають певні якості [10]. Ця протилежність реалізується через людину: через її рішення, дії та оцінки [5, с. 86]. Бінарність понять “добра” і “зла” підтверджують і загальні семантичні процеси. Особливостями аномального художнього світу фентезі є: суто

лінгвістична природа його сутностей, які не мають аналогів у реальному світі, тісний взаємозв’язок між реальністю і вигадкою, тому авторка використовує об’ємний пласт лексичних номінантів з позитивним/негативним конотативним забарвленням задля реалізації *добра* і *зла*. Як і в будь-якому іншому творі жанру фентезі, у книгах про Гаррі Поттера існує чимало представників тваринного і рослинного світу, тому ми зацікавлені дослідити зображення *добра* і *зла* через триаду антропоморфності, зооморфності і флороморфності.

Метою цієї статті є виявлення специфіки взаємодії денотативного і конотативного компонентів тематичних груп лексики “Добрий світ / Злий світ” у фентезійному творі Дж. К. Роулінг “Гаррі Поттер”, адже протистояння *добра* і *зла* є однією із жанроутворювальних характеристик англійськомовного твору фентезі. Означена мета зумовлює вирішення таких **завдань**: 1) визначити природу конотації і денотації, а також проаналізувати їх відмінності; 2) з’ясувати, які компоненти охоплює філософсько-моральне поняття “добро/зло” в семантичній канві фентезійного твору; 3) проаналізувати особливості функціонування конотативного і денотативного компонентів у тематичних групах лексики “Добрий світ і Злий світ”.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістиці немає єдиного погляду щодо виділення компонентів лексичного значення слова, науковці по-різному їх інтерпретують. Це питання досліджували, зокрема, І. В. Арнольд, В. М. Телія, Е. Фініган та інші. Традиційно в лексичному значенні слова виділяють такі основні компоненти: 1) денотативний; 2) конотативний; 3) селективний; 4) емпіричний. Е. Фініган у своїй книзі “Мова, її структура і використання” виділяє три типи значення. “Лінгвістичне значення охоплює як зміст, так і означення. Соціальне значення – це те, на що ми покладаємося, коли визначаємо певні соціальні характеристики мовців та ситуацій залежно від характеру мови, яку вони використовують. Афективне значення є емоційною конотацією, яка додається до слів і висловлювань. [8, р. 189]. Лінгвістичне значення вислову часто називають його денотацією, на відміну від конотації, що охоплює і соціальне, і афективне значення [8, р. 192]. У традиційній семантиці стандартним або основним значенням слова є денотативне значення, а конотативне є вторинною ознакою, яку слово може мати

разом із первинною ознакою. У семіотичі денотація і конотація – це терміни, що описують відносини між символом і його означуваням, а також аналітичну відмінність між двома типами позначення [10, р. 102]. Денотація розглядається як цифровий код, а конотація – як аналоговий код [16, р. 224]. Л. Блумфілд визначає конотацію як “додаткові значення”. Він наводить приклади особистої, соціальної, місцевої, архаїчної, технічної, навчальної, іноземної і жаргонної конотацій, відзначаючи, що „конотації незліченні і не підлягають чіткому визначенню” [3, с. 151–155]. Тож відповідно до позиції В. М. Телії виділено два інформаційні блоки семантичного простору багатозначного слова: денотативний блок інформації і конотативний блок інформації [7, с. 106].

Питання розмежування і визначення, а також виділення основних компонентів конотативного і денотативного значення слова висвітлювали М. М. Бахтін, Л. Блумфілд, Т. А. Воронцова, О. І. Селіверстова, І. А. Стернін, W. Nöth, A. Wilden та ін. Як можна відрізнити конотацію від “основного” значення – питання суперечливе. Для російського мовознавця-філософа М. Бахтіна немає нейтральних слів: „кожне слово пахне контекстом і контекстами, в яких воно жило своїм соціально напруженим життям; всі слова і форми населені інтенціями. У слові неминучі контекстуальні обертони (жанрові, скеровані, індивідуальні)” [1, с.106]. Т. А. Воронцова зазначає, що „крім понятійно-логічної інформації, в складі мовної одиниці може бути присутня додаткова інформація, пов’язана з характеристикою ситуації спілкування, учасників акту спілкування, ставлення мовця до предмета мовлення. Це додаткове значення називається конотацією” [4, с. 27]. Також дослідниця уточнює, що конотацією є „елементи змісту висловлення, що виникають із взаємодії вихідних значень і слів з фоновими знаннями під впливом контексту і мовних ситуацій, а також додатковий зміст лексичної одиниці, що накладається на її основне значення і висловлює емоційно-оціночні відтінки” [4, с. 28]. Поняття *референт* часто використовують як синонім *денотата*. Під референтом розуміють “об’єкт”, що „охоплює абстракції, такі як любов і ненависть, “зовнішній світ” охоплює світ фантастики та фентезі, де існують єдинокорі і магія” [15, р. 107].

У семантиці та літературознавстві „конотація та конотативне значення зазвичай використовують на позначення всіх видів асоціацій, які можуть викликати слова: емоційні, ситуаційні тощо, а особливо в певних контекстах і над основним денотативним або концептуальним значенням” [15, р. 81]. На думку лінгвістів, конотація – це сукупність емоційного, оцінного, експресивного та функціонально-стилістичного компонентів, які часто переплітаються і взаємодіють у значенні слова. Н. Г. Іщенко каже, що „оцінне значення може формуватися у структурі конотації як мовної категорії, залежно від змістовного наповнення лексичних одиниць, так і мовленнєвої категорії, залежно від комунікативних ситуацій. Підбір слів з оцінним компонентом у семантиці, створення контекстуальних умов для актуалізації цього компоненту, висування його на перший план зумовлює породження насиченого тексту, глибоко оцінного твору” [6, с. 5]. Під оцінністю розуміють компонент конотації, що закріплює

у значенні слова інформацію про схвальне або несхвальне (позитивне або негативне) ставлення до позначуваного предмета або явища. Емоційна оцінка також виражає ставлення мовця до предмета, проте визначення шкали “добре – погано” ґрунтується не на загальнологічних критеріях, а на тих емоціях, які викликає позначуваний предмет, процес або явище. Оцінка денотативного значення слова може бути правильною (позитивною) або неправильною (негативною). „Негативні та позитивні конотації слів не є абсолютними, а являють собою поступовий зв’язок між двома крайнощами” [9, р. 117] це твердження П. Ханс висловлює у своїй праці про лексичний аналіз.

Так, для експлікації способів і засобів вираження авторської оцінки в реалізації лексичних компонентів із значенням *добро* і *зло* необхідно розглянути саме поняття оцінки і пов’язаних із ним явищ семантики (емоційності, експресивності тощо). Своєю чергою, компонент групи лексики “Добрий світ / Злий світ” – це ті оцінки, емоційно забарвлені й експресивно виражені асоціації денотативного простору Доброго світу / Злого світу, які Дж. К. Роулінг активізує і використовує задля побудови чарівного світу і досягнення реалістичності у текстовому просторі “Гаррі Поттер”.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дж. К. Роулінг активно використовує протистояння між *добрим* і *злом*, щоб показати проблему моральних і культурних цінностей, які впливають на формування світогляду читача. У нашому дослідженні ми вибрали такі слова-ідентифікатори, які найбільш об’єктивно і повно виражають зміст, є спільними для вказаних тематичних груп лексики та найширше розкривають семантичний простір досліджуваного жанру – це *добро* і *зло* (ГЛ “*добра*”, ім’ям якої є іменник *good* ‘добро’, і ГЛ “*зла*”, ім’ям якої є іменник *evil* ‘зло’).

Поняття “добро” і “зло” є дуже абстрактними і філософськими, тому аналіз засобів реалізації лексичних номінантів “добра” і “зла” передбачає вивчення даних сучасних філософських енциклопедій, тлумачних й етимологічних словників. Це стане підґрунтям, щоб краще зрозуміти і розпізнати конотативне забарвлення лексичних номінантів, які виражають поняття *добро* і *зло* у фентезійному тексті. Аналізуючи текст, І. А. Бехта зазначає, що „дослідження мови рекомендує шлях семантичного аналізу мови – від смислу тексту до значення слова, а не навпаки, як це було властиво в цілому у дескриптивній лінгвістиці, яка йшла від слова до тексту. Семантичний аналіз тексту складніший, аніж аналіз значень слів та речень. Він не обмежується описом денотативного змісту мовних одиниць (номінації), а виходить за ці межі в галузь комунікації як складного явища інформації” [2, с. 101].

За своїм змістом *добро* і *зло* являють собою дві сторони однієї медалі. Вони взаємно заперечують одне одного. Протилежність „добра і зла є абсолютною і реалізується через людину: її рішення, дії та оцінки” [5, с. 86]. Тому ми можемо сказати, що є “функціональне” значення добра/зла і ‘моральне’ значення добра/зла. ‘Функціональне’ значення набагато простіше зрозуміти, оскільки не так і складно розпізнати в тексті конкретні приклади вчинків, рішень у сукупності з основною частиною різних відтінків значення добрий/злий. Набагато складніше визначити, що є

моральним/етичним змістом добра/зла. У канві фентезійного твору це означає здатність співпереживати іншим людям, відчувати співчуття і за потреби жертвувати своїм добробутом заради інших, тобто йдеться про самопожертву на користь благої справи. Тому, *добро* / *зло* – це літературні значення, які отримано в процесі розвитку людства і суспільства із врахуванням соціальних змін. „Ці зміни є таким самим фактором зміни значень слів, як зміни в технологіях. Не тільки денотативний зміст терміна змінюється, але також його конотація, яка ґрунтується на соціальних відносинах відповідно до того, що добре, а що погано” [9, р. 166].

У нашому дослідженні лексичні номінанти тематичної групи “Добрий світ / Злий світ” ми визначатимемо за допомогою вчинків героїв, адже *людина* виступає центральним елементом світу не тільки реального, а й ірреального, хоча фентезійний твір істотно відрізняється від звичайного художнього твору. Оскільки мова іде про фентезійну роботу, на нашу думку, доцільно розглядати реалізацію *добра/зла* крізь призму *тваринного і рослинного світів*, тому що тварини і рослини оживають і живуть своїм життям, повністю реальним з погляду світу фентезі. Тож проаналізувавши роман “Гаррі Поттер” Дж. К. Роулінг, денотативний простір досліджуваного твору, на нашу думку, доцільно розділити на такі лексико-семантичні групи:

Добро, здійснюване людьми

Добро, здійснюване тваринами

Добро, здійснюване рослинами

Розглянемо докладно кожну з представлених лексико-семантичних груп. Найбільш яскраво зображено ЛСГ *добро/зло*, здійснюване людьми, у семантичному просторі романів Дж. К. Роулінг, адже лексичні одиниці, що формують цю ЛСГ, витлумачують композиційно-мовленнєве ристування семантичної домінанти *ЛЮДИНА*, оскільки наше дослідження проводиться в руслі антропоцентричної парадигми. Ця ЛСГ слугує втіленню в життя вектора деталізації в процесі семантичної прогресії значення і реалізації потенціалу художньо-емоційної оцінки, з позитивною або негативною сукупністю емоційного, оцінного, експресивного значення слів. Структура досліджуваної ЛСГ “добро”, вираженого людьми у творі фентезі, має такі напрямки деталізації: *емоції, колір, магія, влада* тощо.

Емоції висвітлюють позитивні/негативні характерні особистісні риси і якості у світлі властивого психоемоційного стану чи суб’єктивної оцінки. Почуття концентрують смислову сутність описуваних ознак і викарбовують помітну рельєфність різних емоцій, які описані в семантичному ландшафті фентезійного твору. Словесний ряд *емоції* в семантичній канві семантичного простору досліджуваних романів представлено таким лексемами із позитивним конотативним компонентом: *love* (affection, loyalty, devotion, desire to protect the a person), *interest*, *joy*, *surprise*, *friendship*. “*Your mother died to save you. If there is one thing Voldemort cannot understand, it is love. He didn't realize that love as powerful as your mother's for you leaves its own mark. Not a scar, no visible sign... to have been loved so deeply, even though the person who loved us is gone, will give us some protection forever. It is in your very skin. Quirrell, full of hatred, greed, and ambition,*

sharing his soul with Voldemort, could not touch you for this reason. It was agony to touch a person marked by something so good” [14, p.152]. У наведеному прикладі ми спостерігаємо, що лексема *love* використовується, щоб зобразити материнську любов, яка настільки сильна, що захищає головного героя навіть після смерті його матері, що підсилюється такими лексемами: *deeply, powerful, good* (глибока і могутня), а також словами-інтенсифікаторами *so, too, very, such*. Негативні емоції, знайшли своє відображення за допомогою лексем із негативним конотативним компонентом значення: *grief* (activators are separation, death, disappointment, failure), *anger*, *disgust*, *contempt* (the cold emotion itself), *fear* (anxiety), *shame* (embarrassment), *guilt*.

Морально-етичні характеристики героїв і їхні основні якості у творі про Гаррі Поттера репрезентуються за допомогою таких лексичних номінантів: *courage, responsibility, duty, respect, help: Yes, boy, your parents were brave* [14, p. 237]. “*Unless you get out now,*” said Harry, *more bravely than he felt, because Crabbe and Goyle were a lot bigger than him or Ron* [14, p. 87].

Деталізація кольором. Один з важливих казкових елементів, який відіграє важливу роль у Чарівному світі Дж. К. Роулінг, – це деталізація кольором суперечливих сил. Пари, як день і ніч, істина і брехня, добро і зло тощо, рясно представлені в зображеному авторкою світі. У своїй роботі ми також розглядаємо лексичні одиниці, у яких наявні позначення кольором, що визначають межі між добром і злом сторін конфлікту. Традиційно у творі фентезі світлі кольори – *white, silver, green, golden, purple, pink, blue* – характеризують *добро*, хоча, як показало наше дослідження, не завжди.

Передусім, описуючи фізичний вигляд персонажа (*a character's physical appearance*), особливо активно в текстах “поттеріани” представлено *опис зовнішності героїв*, для цього використано лексеми *face* і колір, дієслова з негативною оцінкою, а також прикметники і прислівники: *Mrs. Weasley's lower lip was trembling, Sirius sank slowly back into his chair, his face white*. [order of phoenix, p.118]. “*For your health,*” repeated Professor Umbridge. *Her eyes travelled over Hagrid's discoloured and swollen face; dragon blood dripped gently and silently onto his waistcoat. “I see.”* [13, p. 561].

Знання, діяльність (використання магії, влада) – цей лексичний ряд дуже широко представлений у романі “Гаррі Поттер”, адже у світі фентезі діє магія, те, що там відбувається, складно раціонально пояснити. Загалом використання магії є загальноприйнятим у світі чарівництва, у такий спосіб логічно пояснюють можливості магичних явищ, наявність чарівних предметів. Світ фентезі постає як набір незалежних площин існування, у яких діють різні сили природи. Магія – це надприродна сила, яку використовують чарівники, практикуючи чаклунство і чарівність за допомогою чарівних паличок і заклять. Ця ознака відрізняє магів від звичайних людей. Згідно з експериментальними даними, магія акумулює як позитивну, так і негативну оцінку, тому ми поділяємо її на: *White magic* і *Dark magic*. У текстовому просторі твору можемо чітко побачити використання магії з позитивною оцінкою, підтверджуючи наведеним прикладом: “*Ofcourse not,*” said Lupin, “*but the Death Eaters – frankly, most people! – would have expected you to attack back!*

Expelliarmus is a useful spell, Harry, but the Death Eaters seem to think it is your signature move, and I urge you not to let it become so!' [12, p. 64]. У цьому прикладі прикметник *useful* виражає позитивну оцінку, тому що магія використовується для захисту головного героя твору. Магія відіграє ключову роль, коли відбувається протистояння між позитивними і негативними героями, тому ми виокремлюємо окремий лексичний ряд, у якому наведено лексичні номінанти, які використовуються для опису магичних прийомів, зокрема самозахисту і нападу. *Harry sent Stunning Spell after Stunning Spell back at their pursuers, barely holding them off. He shot another blocking jinx at them: The closest Death Eater swerved to avoid it and his hood slipped, and by the red light of his next Stunning Spell, Harry saw the strangely blank face of Stanley Shunpike–Stan–* [12, p. 55].

Влада. Лексичні номінанти, які вживаються в тексті твору "Гаррі Поттер", щоб виразити поняття влади з позитивною чи негативною оцінкою, є невід'ємною частиною нашого дослідження, адже йдеться про протистояння добрих і злих сил за владу і вплив у чарівному світі. *"You've got to go into hiding and the Order wants to help. You're being offered serious protection, the best there is."* [12, p. 33]. Світ чарівників чітко впорядкований, має власну ієрархію влади, як і в реальному світі, в ірреальному точиться війна за владу і сфери впливу в урядових органах. Тому лексичні номінанти, які авторка використала, щоб імплементувати поняття влади та її похідних, також несуть позитивну/негативну конотативну оцінку. Ця група лексики може бути поділена на такі лексико-тематичні ряди: знання, мудрість. Знання: *"Ah, now, I'm glad you asked me that. It was one of my more brilliant ideas, and between you and me, that's saying something. You see, only one who wanted to find the Stone – find it, but not use it would be able to get it, otherwise they'd just see themselves making gold or drinking Elixir of Life. My brain surprises even me sometimes..."* [14, p. 152]. Мудрість: *"To one as young as you, I'm sure it seems incredible, but to Nicolas and Perenelle, it really is like going to bed after a very, very long day. After all, to the well organized mind, death is but the next great adventure. You know, the Stone was really not such a wonderful thing. As much money and life as you could want! The two things most human beings would choose above all – the trouble is, humans do have a knack of choosing precisely those things that are worst for them."* [14, p. 91].

Добро/зло, здійснюване тваринами. Ця ЛСГ є другою за кількістю лексичних номінантів, які використовує авторка у своєму романі. Тварини займають важливе місце у творі фентезі, адже вони є помічниками, друзями, які приходять на допомогу головним героям. Хоча тварини також є важливим компонентом «злого світу» у тексті роману і виступають активаторами негативних емоцій і відчуттів. Тому, якщо звернути увагу на «добрий світ», то тварини виступають друзями, помічниками, захисниками (*friends, helpers, defenders*) і характеризуються позитивною оцінкою заборвленістю.

The realization crashed over him: He felt ashamed of himself as the tears stung his eyes. The owl had been his companion, his one great link with the magical world whenever he had been forced to return to the Dursleys. [12, p. 61]. У наведеному прикладі авторка застосувала лексему *companion*, щоб зобразити, що сова (*the owl*) була другом головного героя і зв'язком з чарівним світом, коли Гаррі Поттер повертався у звичний реальний світ, і втрата свого друга у боротьбі із злими силами дуже засмутила його.

Добро/зло, здійснюване рослинами. Коли йдеться про добро/зло, здійснюване тваринами, можемо зазначити, що ця характеристика здебільшого вербалізується, коли авторка описує навколишнє середовище: *The rusty cauldrons and old Wellington boots that usually littered the steps by the back door were gone, replaced by two new Flutterby bushes standing either side of the door in large pots; though there was no breeze, the leaves waved lazily, giving an attractive rippling effect.* [12, p. 92]. У цьому прикладі показано, що шум листя має позитивний заспокійливий ефект, який викликає щирі емоції. Дж. К. Роулінг використовує лексичні номінанти, які відносяться до світу природи, при описах оточуючого середовища, ситуацій, де знаходяться герої. Таким способом вона доповнює чарівну картину світу «поттеріани», наділивши природу, природні явища, або безпосередньо рослин позитивними чи негативними характеристиками.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. У статті визначено природу понять "добро" і "зло" і здійснено аналіз та ідентифікацію усіх сутностей, які називають добром та злом. Узагальнено набутий досвід попередніх поколінь щодо понять добра і зла, а також висвітлено лексичні засоби, які Дж. К. Роулінг використовує для їх розкриття.

Отож, основою аналізу лексичних номінантів тематичних груп лексики "Добрий світ / Злий світ" у фентезійному тексті твору "Гаррі Поттер" слугує денотативна структура тексту, адже для її реконструкції було зроблено низку процедур. А конотативна характеристика добра/зла, так би мовити, „займає верхній шар” тексту роману Дж. К. Роулінг, що робить художній світ фентезі доступним будь-якому читачеві. Тому дослідження добра/зла має здійснюватися, опираючись насамперед на денотативний аналіз, поєднуючи із системним розглядом конотативного компонента втілення добра/зла. Денотація і конотація пояснюються як два види значення, які є умовними на різних рівнях культурних знань. Обидва види значення потребують культурних знань або належності до певної групи, хоча конотація більш затребувана, ніж денотація.

На наш погляд, ситуація, коли заява, зроблена автором, не має прямого підтвердження в художньому тексті, залишає простір для тлумачень: одні читачі шукають у тексті підтвердження сказаного, інші залишають слова автора за рамками тлумачень, припускаючи, що художній твір тісно чи іншою мірою починає жити відносно незалежним від свого творця життям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. Москва, 1975. 504 с.
2. Бехта І. А. Функційно-прагматична дієвість тексту у світли

когніції й дискурсу / Людина. Комп'ютер. Комунікація: зб. наук. праць / [за ред. О. П. Левченко]. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. С. 99–103.

3. Блумфилд Л. Язык. 2-е изд-е, стереотип. М.: Едиториал УРСС. Москва, 2002. 608 с.
4. Воронцова Т. А. Элементарная стилистика: учеб.-метод. пособие. Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2008. 130 с.
5. Гусейнов А. А., Апресян Ю. Д. Этика. Москва: Наука, 1998. 178 с.
6. Іщенко Н. Г. Оцінний компонент лексичного значення. Науковий вісник. Суми: Вид-во Сум. держ. ун-ту, 2010. С. 14–20.
7. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва: Шк. «Языки рус. культуры», 1996. 288 с.
8. Finegan E. Language: Its Structure and Use, Seventh Edition. Wadsworth Boston, USA, 2014. 608 p.
9. Hanks P. Lexical analysis: norms and exploitations. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England, 2013. 462 p.
10. Nöth W. Handbook of Semiotics: Indiana University Press Bloomington and Indianapolis. USA, 1995. 576 p.
11. Oxford Dictionary online [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://en.oxforddictionaries.com/> (дата звернення: 11.06.2018).
12. Rowling J. K. Harry Potter and the Deathly Hallows. London: Bloomsbury, 2007. 607 p.
13. Rowling J. K. Harry Potter and the Order of the Phoenix. London: Bloomsbury, 2003. 766 p.
14. Rowling J. K. Harry Potter and the Philosopher's Stone. London: Bloomsbury, 1997. 223 p.
15. Wales K. A dictionary of stylistics. – 3rd ed. Routledge NY, USA, 2014. 478 p.
16. Wilden A. The Rules Are No Game: The Strategy of Communication. Routledge & Kegan Paul. London, 1987. 368 p.

REFERENCES

1. Bakhtin M. M. Voprosy literatury i estetiki. Moskva, 1975. 504 s.
2. Bekhta I. A. Funkcijno-pragmatychna diyevist` tekstu u svitli kogniciji j dyskursu / Lyudyna. Kompyuter. Komunikaciya: zb. nauk. pracz. / [za red. O. P. Levchenko]. L`viv: Vyd-vo L`vivs`koyi politexniki, 2013. P. 99–103.
3. Bloomfield L. Yazyk. 2-е изд-е, стереотип. М.: Yeditorial URSS. Moskva, 2002. 608 p.
4. Vorontsova T. A. Elementarnaya stilistika. Izhevsk: Izd-vo «Udmurtskiy universitet», 2008. 130 p.
5. Guseynov A. A., Apresyan Yu. D. Etika. Moskva: Nauka, 1998. 178 p.
6. Ishhenko N. G. Ocinni komponent leksychnogo zachennya. Naukovyi visnyk. Sumy: Vyd-vo Sum. derzh. un-tu, 2010. P. 14–20.
7. Teliya V. N. Russkaya frazeologiya. Semanticheskiy, pragmaticheskiy i lingvokulturologicheskiy aspekty. Moskva: Shk. «Yazyki rus. kultury», 1996. 288 p.

Lexical matrix of the English-language novel "Harry Potter" by J. K. Rowling

O. V. Marchuk

Abstract. This paper deals with lexical-semantic composition of the text "Harry Potter", the dynamics of the lexical units use, in order to build a magical world. The study describes the combination of the denotative and connotative components of the lexical units thematical group "Good world / Evil world". The results show this linguistic phenomenon of our knowledge in the world organization. The denotative structure serves as the basis for the analysis of "good / evil", since it creates an integral structural model, which allows one to speak about the author's attitude to the literary text, while the connotative characteristic of "good / evil" reproduces the author's attitude toward the world, which he depicts and makes accessible to each reader.

Keywords: *fantasy; textosphere, denotation, connotation, good, evil, lexical units.*